

Leš, leš in še enkrat leš

V Železarni Jesenice je primanjkovalo prostora za deponijo odpadnega železa – »rene«. Za rešitev problema je železarna z Železniškim gospodarstvom Ljubljana sklenila dogovor, da se odpadno železo deponira na Hrušici. Železnica je zgradila industrijski tir v dolžini cca 200 m. Železarna je postavila žično ograjo za zaščito materiala. Na koncu tira – »v štrcu« je bil železniški vagon, vojaški, na njem pa montiran top 150 mm premera. Ta je bil pripeljan od nekje kot reparacijski material in je čakal na dostavo v železarno za razrez. Ostalo odpadno železo, prav tako z reparacije, je bilo kmalu odpeljano v železarno za predelavo. Prevažanje starega železa ni bilo racionalno in železarna je deponijo opustila.

Jama se je pričela uporabljati za skladiščenje leša. Leš je ostanek oz. odpadek zgorelega premoga v parnih železniških lokomotivah. Ob čiščenju lokomotiv je bil odvržen v poseben jašek, naložen na železniške vozove in odpeljan na Hrušico, na tir, kamor je bilo nekoč pripeljano staro železo železarne. Vozovi so bili dostavljeni do trikrat tedensko po dva ali trije naenkrat. Sprazniti jih je bilo treba do naslednje dostave. Vedno smo bili v pričakovanju. Vinko Bergant in Janez Pavlič sta stanovala v Republiki, jaz pa v Vili. Tako smo imeli dober razgled na čas dostave oziroma dovoz vlaka z materialom. Dokler se ni nabralo preveč leša ob tiru, je bilo razkladanje zelo enostavno, pozneje pa je bil potreben odvoz z ozkim »poljskim« tirom in vozičkom »banjo«. To delo je bilo zahtevno in težavno. Za vsak odvoz je bilo treba zlesti iz voza z lešem do vozička s cca 10-15 m³ leša. Imeli smo posebne velike lopate – kot za sneg (forramerce). Leš je bil tako oster, da smo na vsake toliko časa morali menjati lopate, ker so bile izrabljene. Pri tem napornem delu so kar dobro pomagale naše pridne žene. Zahvala jim tudi sedaj, ko jih ni več. Plačilo je bila vsako soboto za pretekli teden, brez zamude in davka. Kar prileglo se je. Izplačeval je Pavlič, zaposlen v kurilnici Jesenice. To delo je trajalo vse dokler so bile parne lokomotive, potem pa se je končalo.

V tem času so pričeli s pripravljalnimi deli za gradnjo ceste od Ljubljane proti Primorski. Ugotovili so, da bi bil za podlago preko ljubljanskega barja zelo primeren leš. Tako so sklenili pogodbo s špedicijo »Jugošped« Jesenice in pričeli z odvozom. Krajevna skupnost Hrušica si je nekako lastila to zemljišče in leš na njem. S špedicijo je bila sklenjena pogodba o odškodnini za vsak odpeljan kubik leša. Sklenjeno delo je bilo tudi v določenem roku plačano; ne veliko, nekaj izrednega prihodka v Krajevni skupnosti Hrušica pa je le bilo. Izpraznjeno jamo so ob gradnji cestnega platoja zasuli z zemljo in na tem prostoru je sedaj travnik in pašnik. Prvotno je bil prostor namenjen športnemu štadionu Hrušica. Ker ta načrt ni bil nikoli upoštevan v prostorskih planih, do realizacije ni prišlo.